

## ارتباط مشارکت والدین با شایستگی ادراک‌شده و لذت ورزشی رزمی کاران نوجوان

ناهید داروغه عارفی<sup>۱</sup>، دکتر حسن بحرالعلوم<sup>۲</sup>، دکتر سید رضا حسینی نیا<sup>۳</sup>

### چکیده

**مقدمه و هدف:** مشارکت والدین بنیانی برای مشارکت و موفقیت فرزندان در فعالیت‌های ورزشی است. از این روی، والدین می‌توانند نقش مهمی در نحوه شکل‌دهی این عادات و رفتارها داشته باشند که احساس شایستگی و لذت از مهم‌ترین آن‌ها هستند. هدف از انجام این پژوهش، بررسی ارتباط مشارکت والدین با شایستگی ادراک‌شده و لذت ورزشی رزمی کاران است.

**روش‌شناسی:** جامعه آماری این تحقیق را رزمی کاران نوجوان دختر و پسر (۱۲ تا ۱۸ ساله) خراسان رضوی ( $N=1000$ ) تشکیل می‌دهند که از بین آن‌ها ۲۸۱ نفر به روش تصادفی خوشه‌ای به‌عنوان نمونه انتخاب شدند. برای گردآوری داده‌ها از پرسشنامه تعدیل‌شده مشارکت والدین (لی و مک‌لین، ۱۹۹۷؛ لف و هولی، ۱۹۹۵)، پرسشنامه شایستگی ادراک‌شده (مک‌اولی، ۱۹۹۱) و لذت ورزشی (اسکانلن، ۱۹۹۳) استفاده گردید. برای آزمون فرضیه‌ها از همبستگی پیرسون و تحلیل مسیر استفاده شد.

**یافته‌ها:** نتایج نشان می‌دهد که شایستگی ادراک‌شده و زیرمقیاس‌های مشارکت والدین به‌طور مستقیم و غیرمستقیم بر لذت ورزشی تأثیر داشتند، به‌طوری‌که شایستگی ادراک‌شده به‌عنوان یک متغیر میانجی در این مدل نقش ایفا می‌کرد. همچنین در قسمت اثر کل مشخص شد شایستگی ادراک‌شده بیشترین تأثیر را بر لذت ورزشی داشت. درنهایت، کلیه شاخص‌های برازش مدل نشان‌دهنده برازش مطلوب مدل هستند.

**بحث و نتیجه‌گیری:** با توجه به یافته‌های تحقیق به مدیران ورزشی پیشنهاد می‌شود شرایط لازم را برای مشارکت فرزندان در کنار والدین فراهم کنند تا به‌واسطه حمایت آن‌ها از ورزش لذت برده و احساس شایستگی نمایند.

**واژه‌های کلیدی:** نقش والدین، رزمی کاران نوجوان، شایستگی ادراک‌شده.

## مقدمه

اهمیت ورزش و فعالیت‌های جسمانی بر هیچ‌کس پوشیده نیست، ورزش باعث سلامتی جسمانی و روانی افراد می‌شود. تأثیر ورزش به‌اندازه‌ای است که بر شکل‌گیری رفتار و شخصیت انسان از همان دوران کودکی و نوجوانی تأثیرگذار است (۱). افرادی که فعالیت بدنی را به‌عنوان بخشی از سبک زندگی خود پذیرفته باشند، کمتر دچار چاقی و سایر عوارض عدم تحرک بدنی خواهند شد. هم‌چنین، فعالیت بدنی در دوران کودکی و نوجوانی همراه با خانواده و دوستان نقش مهمی در رشد و توسعه مهارت‌های اجتماعی ایفا می‌کند (۲) و باعث ایجاد تصوّر مثبت و مناسب فرد نسبت به خویشتن می‌شود (۳). نوجوانی، سنّ بحرانی مشارکت در فعالیت بدنی در طول دوره زندگی است. یافتن فعالیت‌های لذت‌بخش با حضور همتایان و دوستان اهمیت زیادی دارد (۴). کودکان و نوجوانان به‌طور فطری به ورزش، بازی و تحرک علاقه نشان می‌دهند و این موضوع برای رشد و نمو آنان لازم است (۵). ورزشکاران جوان برای پیشرفت و پیمودن مسیرهای ترقی و کسب جایگاه معتبر در ورزش نیازمند حمایت‌های همه‌جانبه والدین خود هستند. بی‌تردید محیط خانواده مهم‌ترین پایگاه به شمار می‌آید که در میزان انگیزه، گرایش به فعالیت جسمانی، انتخاب نوع رشته‌های ورزشی، میزان فعالیت ورزشی و حضور در میادین ورزشی و مسابقات و اردوها اثرات مهم دارد. رضایت والدین از حضور فرزندان خود در تمرینات ورزشی، حمایت‌های مالی و معنوی آنان از فرزندان و همکاری با مسئولان و مربیان ورزشی از عوامل مهم برای حضور مؤثر و مستمر کودکان در میادین ورزشی خواهد بود. بررسی‌ها نشان می‌دهد که بسیاری از والدین از حضور فرزندان در تمرینات ورزشی که به‌صورت قهرمانی ارائه می‌شود ممانعت به عمل می‌آورند؛ زیرا معتقدند که شرکت در تمرینات سخت و فشرده، خستگی بدنی و آسیب‌های جسمانی برای فرزندان به دنبال دارد و در نتیجه آنان را از درس خواندن و مطالعه بازمی‌دارد (۶).

پدر و مادر، بزرگ‌ترین نقش را در رشد و توسعه فرزندان ایفا می‌کنند و فرزندان ارزش‌ها، نگرش‌ها و چگونه رفتار کردن را از آن‌ها می‌آموزند (۷). آن‌ها مهم‌ترین الگوهای رفتاری به‌ویژه در سال‌های اول زندگی هستند و در همه جنبه‌های زندگی فرزندان با درجات مختلفی درگیر می‌شوند (۸). لی<sup>۱</sup> (۱۹۹۳) نیز بر نقش خانواده در ورزش کودکان و نوجوانان تأکید کرد و بیان داشت خانواده مهم‌ترین و بیشترین تأثیر را بر فرزندان دارد؛ هم‌چنین، بین فعالیت فیزیکی والدین و فرزندان ارتباط معناداری مشاهده کرد و بیان داشت والدین با آگاهی از آثار مثبت فعالیت جسمانی بر رشد جسمی و ذهنی کودکان می‌توانند الگوی مناسبی برای ورزش آن‌ها باشند (۹، ۱۰). حمایت، تشویق و یا مشارکت والدین اساس مشارکت و موفقیت فرزندان در فعالیت‌های ورزشی است که ممکن است سودمند یا مضر باشد (۱۱) به عبارتی، مشارکت در حد متعادل تسهیل‌کننده است، اما مشارکت بیش‌ازحد یا خیلی کم هرکدام به‌نوبه خود مخرب هستند (۱۲). حمایت والدین در قالب مسائل مهمی از جمله حمل و نقل، حضور در تمرینات و بازی‌ها، ارائه اطلاعات و کمک‌های آموزشی، ارائه فرصت‌هایی برای بازی در ورزش‌های مختلف، خرید تجهیزات ورزشی، حمایت عاطفی و غیره بیان می‌شود (۱۳). هم‌چنین، محققان دریافتند که والدین حامی، پول، زمان و انرژی زیادی برای کمک به رشد، پیشرفت و لذت<sup>۲</sup> بردن فرزندان از ورزش صرف می‌کنند (۱۴). به‌طور کلی، جنبه‌های مختلف مشارکت والدین شامل حمایت، تشویق و فشار است (۱۵، ۱۶). تشویق والدین

1. lee

2. enjoyment

به این معناست که به فرزندان اجازه دهیم برای کشف احساساتشان گام بردارند، سپس به تدریج به آنها برای دستیابی به اهدافشان کمک کنیم.

فشار والدین میزان تحریکی که بر ورزشکار برای رقابت کردن، اجرای سطوح معین مهارت و یا ادامه مشارکت ورزشی اعمال می‌شود در نظر گرفته شده‌است (۱۷). فشار والدین به‌عنوان رفتارها و نگرش‌هایی تعریف می‌شود که فرزندان از آن به‌عنوان انتظارات و معیارهای غیرقابل حصول یاد می‌کنند (۱۸). ورزشکاران جوان فشار والدین را زمانی درک می‌کنند که تعادل بین میزان تشویق تجربه‌شده و میزان تشویق مورد انتظار آنها وجود نداشته باشد (۱۹). والدین ممکن است به ورزشکاران برای کسب موفقیت فشار بیاورند (۲۰). میزان فشار والدین بر روی یک پیوستار قرار می‌گیرد و گاهی اوقات ممکن است این فشار به نفع ورزشکار باشد و گاهی به ضرر آن. به‌طوری‌که فشار کمتر والدین باعث احساس مثبت در ورزشکار نسبت به ورزش می‌شود؛ درحالی‌که فشار زیاد، احساسات منفی را نسبت به مشارکت در ورزش ایجاد می‌کند (۱۷، ۲۱).

هارتر (۱۹۷۸) شایستگی ادراک‌شده فرد را که "نشان‌دهنده توانایی‌های فرد در نتیجه تعاملات جمعی با محیط اطراف است" تعریف می‌کند (۲۲). مطابق با نظر فوکس<sup>۱</sup> (۱۹۹۷) شایستگی ادراک‌شده می‌تواند بیان توانایی شخصی از کار، ورزش و کسب دانش باشد (۲۳). شایستگی ادراک‌شده جسمانی و جذابیت جسمانی است (۲۴). یکی از پیامدهای اتکای کودکان و نوجوانان به بزرگسالان این است که برای فرزندان نشان اطلاعاتی در مورد شایستگی‌شان فراهم کنند. رفتارها و بازخوردهای والدین بر رشد و توسعه خود پنداره فرزندان در فعالیتهای ورزشی اثرگذار است (۲۵). به عبارتی بین مشارکت والدین در فعالیتهای ورزشی فرزندان و ایجاد احساس شایستگی فرد نسبت به خود ارتباط معنادار و مثبتی وجود دارد و با افزایش حمایت والدین از فعالیتهای ورزشی کودکان و نوجوانان، شایستگی ادراک‌شده آنان نیز افزایش می‌یابد. طبق نظریه انگیزشی هارتر (۱۹۷۸) افراد با شایستگی بیشتر در مقایسه با افرادی که شایستگی ادراک‌شده کمتری دارند برای انجام فعالیتهای ورزشی در طولانی‌مدت راغب‌تر هستند، همچنین افراد همیشه فعالیتهای را دنبال می‌کنند که برایشان احساس شایستگی ایجاد کند (۲۲). شایستگی ادراک‌شده نگرش مثبتی را نسبت به فعالیتهای بدنی ایجاد می‌کند که این نگرش‌ها، مشارکت داوطلبانه را در ورزش تحت تأثیر قرار می‌دهد (۲۶). مطالعات گسترده‌ای نشان داده‌اند که شایستگی ورزشی ادراک‌شده باعث افزایش مشارکت ورزشی و همچنین افزایش قابلیت‌های حرکتی و بهبود مهارتهای حرکتی می‌شود (۲۷، ۲۸). به عبارتی، بین شایستگی ادراک‌شده و مشارکت در فعالیتهای بدنی ارتباط مثبت و معناداری وجود دارد (۲۹). مشارکت والدین در ورزش فرزندان، منجر به افزایش سطح مشارکت، جرأت و جسارت، خود احترامی، احساس شایستگی، رهبری و یادگیری مهارتهای مقابله با استرس آنها می‌شود (۳۰، ۳۱). از سوی دیگر، محققان اظهار داشتند که بین مشارکت والدین با عزت‌نفس<sup>۲</sup> و احساس شایستگی و رضایت از عملکرد ورزشی فرزندان نیز ارتباط مثبت و معناداری وجود دارد (۱۸، ۳۲، ۳۱).

اسمیت و همکاران<sup>۳</sup> (۱۹۷۸) بیان کردند فشار والدین باعث ارزیابی منفی کودکان از عزت‌نفس و شایستگی‌شان در ورزش می‌شود (۳۱). همچنین مشارکت و رفتارهای والدین در ورزش فرزندان بر میزان لذت

۱. Fox

۲. Self-Steem

۳. Smith et al

بردن آن‌ها از ورزش اثرگذار هستند. به‌طور کلی می‌توان عنوان کرد، لذت بردن مهم‌ترین عامل مشارکت کودکان در ورزش است (۳۳). لذت بردن به‌عنوان عامل اصلی آغاز و ادامه حضور در ورزش جوانان به شمار می‌رود (۳۴). عواملی از جمله داشتن جایگزین‌های جذاب‌تر از ورزش، لذت نبردن، محدودیت‌های مالی، مشکلات حمل و نقل و فشار بیش از حد اطرافیان، از بازدارنده‌های مشارکت ورزشی هستند (۳۵). محققان به این نتیجه رسیدند که لذت بردن از فعالیت‌های ورزشی باعث افزایش تعهد جوانان به ورزش و فعالیت‌های بدنی و کاهش علاقه به فعالیت‌های جایگزین مانند تماشای تلویزیون و بازی‌های رایانه‌ای می‌شود (۳۶).

لذت ورزشی، پاسخ مؤثر و مثبت به مشارکت در فعالیت‌های ورزشی بر مبنای تجارب ورزشی قبلی است که منعکس‌کننده احساسات و عواطف عمومیت‌یافته‌ای مبتنی بر خوشایندی، برقراری ارتباط و تفریح و سرگرمی است (۳۷). اسکالن و همکاران<sup>۱</sup> (۱۹۹۳) دریافتند حمایت از سوی دیگران (معلم، والدین و همسالان) یکی از منابع کسب لذت است. لذت یکی از عوامل مهم مشارکت در ورزش است و مشارکت اصولی و منظم والدین می‌تواند میزان آن را افزایش دهد. به عبارتی، رفتار والدین، معلم و همسالان به‌صورت مثبت با لذت نوجوانان مرتبط است، همچنین، بسیاری از تحقیقات نشان می‌دهند که میزان مطلوبی از حمایت و تشویق والدین می‌تواند لذت و تعهد نوجوانان به ورزش را افزایش دهد (۳۸، ۳۹، ۴۰ و ۴۱). تورس و هاگر<sup>۲</sup> (۲۰۰۷) بیان داشتند بسیاری از ورزشکاران به دلیل تأکید بیش‌ازحد والدین و مربیان بر نتایج و بی‌توجهی به لذت‌بخش بودن، ورزش را کنار می‌گذارند (۴۲). گلد<sup>۳</sup> و همکاران (۲۰۰۶) دریافتند مشارکت والدین تأثیر مثبتی بر لذت فرزندان از ورزش و افزایش عزت‌نفسشان دارد. از طرف دیگر، مشارکت والدین ممکن است به‌عنوان فشار درک شود و تأثیرات منفی بر آن‌ها (کاهش لذت، شایستگی و عزت‌نفس و افزایش اضطراب) داشته باشد (۴۳، ۴۴). همچنین رودیس (۲۰۱۳)، ادی و همکاران (۲۰۱۲) و ویس و همکاران (۱۹۹۹) نیز به نتایج مشابهی دست یافتند (۴۵، ۴۶، ۴۷). نتایج تحقیق ماتنز و بورتون (۱۹۸۶)، اموندسن و واگوم (۱۹۹۱)، اسکالن و همکاران (۲۰۰۹) و کارنی و همکاران (۲۰۱۲) نشان داد که درک شایستگی در ورزش بر لذت بردن از ورزش تأثیر دارد و به‌عنوان عامل مهمی در لذت بردن نوجوانان از تجارب ورزشی شناخته شده است (۴۸، ۴۹، ۵۰ و ۵۱).

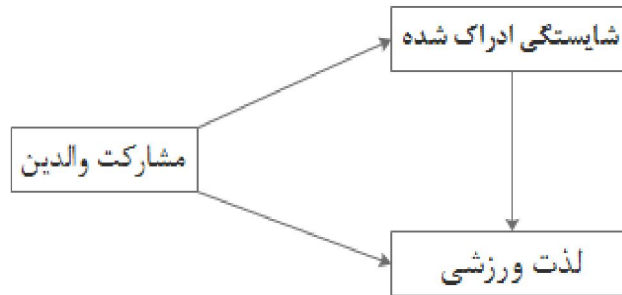
دوره نوجوانی از دوران حساس زندگی انسان‌ها به شمار می‌رود و عادات و رفتارها شکل‌گرفته در آن می‌تواند به دوران بعدی زندگی منتقل شود، از این‌رو والدین می‌توانند نقش مهمی در نحوه شکل‌دهی این عادات و رفتارها داشته باشند. والدین در برخورد با فرزندان خود به‌طور آگاهانه یا ناخودآگاه ممکن است به سه حالت (هدایتی، تشویقی و حمایتی) رفتار کنند و هر کدام از این رفتارها می‌تواند منبعی برای ادراک متفاوت فرزندان از والدین شود و بر سطح لذت و شایستگی ادراک‌شده آنان در ورزش تأثیر بگذارد (۵۲). با توجه به اینکه تحقیقات محدودی در زمینه مشارکت والدین و تأثیر آن بر برخی فاکتورهای روان‌شناختی مثل لذت و شایستگی در خارج و به‌خصوص در داخل کشور انجام شده است. در حالی که موضوع ادراک نوجوانان از آگاهی و علاقه والدین نسبت به فعالیت‌های ورزشی‌شان از اهمیت بسزایی برخوردار است، زیرا باعث ایجاد احساس لیاقت، شایستگی و بالطبع لذت بردن فرزندان می‌شود. از طرفی، نه تنها فرزندان بلکه سازمان‌های ورزشی بدون حضور و مشارکت والدین قادر به فعالیت و کسب موفقیت در عرصه ورزش نخواهند بود. با توجه به اینکه تحقیقات اندکی به نقش خانواده

۱. Scanlan et al

۲. Torres & Hager

۳. Gould

در ورزش فرزندان - به‌ویژه در رشته رزمی - پرداخته‌اند و همچنین نتایج متناقض در تحقیقات پیشین، در این تحقیق سعی شده است رابطه مشارکت والدین با شایستگی و لذت ورزشی نوجوانان رزمی‌کار را در قالب یک مدل مورد بررسی قرار دهیم.



شکل (۱): مدل مفهومی تحقیق

### روش پژوهش

این پژوهش توصیفی و طرح آن از نوع همبستگی است که به شکل میدانی انجام شده است. جامعه آماری این تحقیق را رزمی‌کاران (سه رشته کونگ فو، کاراته و تکواندو) دختر و پسر (N=۱۰۰۰) خراسان رضوی تشکیل دادند. بر اساس جدول مورگان، نمونه ۲۷۴ نفری کافی بود، ولی با توجه به اینکه در روش تحلیل مسیر هر چقدر حجم نمونه بیشتر باشد، صحت و دقت نتایج بیشتر می‌شود (۵۳)؛ در نهایت ۲۸۱ پرسشنامه تکمیل و مورد استفاده قرار گرفت. برای گردآوری اطلاعات از ۴ پرسشنامه ویژگی‌های جمعیت‌شناختی، پرسشنامه مشارکت والدین (لی و مک‌لین، ۱۹۹۷؛ لف و هولی؛ ۱۹۹۵)، بعد شایستگی ادراک شده پرسشنامه IMI (مک‌اولی و همکاران، ۱۹۹۱) که پایایی درونی آن در تحقیقات پیشین نظیر تحقیق مارکلند و هاردی (۱۹۹۷) در حد مطلوب ( $\alpha=0.81$ ) گزارش شده است (۵۴، ۵۵) و پرسشنامه لذت ورزشی (اسکانلن و همکاران؛ ۱۹۹۳) استفاده گردید. قابل ذکر است که در حوزه مشارکت والدین دو پرسشنامه وجود داشت؛ پرسشنامه لی و مک‌لین (۱۹۹۷) که دارای سه بعد رفتارهای هدایتی، تحسین و حمایت والدین بود و پرسشنامه لف و هولی (۱۹۹۵) که دارای دو بعد حمایت و فشار بود، دو پرسشنامه را باهم تلفیق کرده تا بتوانیم تمامی ابعاد را مورد ارزیابی قرار دهیم، همچنین برای تعیین روایی سازه آن، از تحلیل عاملی تأییدی استفاده گردید و در نهایت، دو سؤال به دلیل پایین بودن بار عاملی از پرسشنامه حذف گردید. برای تعیین روایی محتوایی پرسشنامه‌ها از نظرات ۱۰ تن از اساتید صاحب‌نظر در این زمینه کمک گرفته شد. سپس به منظور تعیین پایایی، یک مطالعه مقدماتی با تکمیل پرسشنامه‌ها توسط ۳۱ ورزشکار انجام گرفت و ضریب پایایی آن‌ها با استفاده از آلفای کرونباخ در جدول شماره (۱) آورده شده است که حاکی از ثبات ابزار اندازه‌گیری است.

برای توصیف داده‌ها از آمار توصیفی و برای تحلیل استنباطی داده‌ها از آزمون ضریب همبستگی پیرسون و همچنین برای تعیین روابط میان متغیرها در قالب مدل علی از تحلیل مسیر بهره گرفته شده است. در انجام آزمون‌های فوق از نرم‌افزارهای آماری SPSS 16 و Amos 22 استفاده گردید.

جدول شماره (۱): ویژگی پرسشنامه‌های تحقیق

پرسشنامه	تعداد نمونه	تعداد سؤالات	مقدار آلفای کرونباخ
مشارکت والدین	۳۱	۲۰	۰/۸۰
شایستگی ادراک‌شده	۳۱	۳	۰/۹۱
لذت ورزشی	۳۱	۳	۰/۹۴

### نتایج تحقیق

برای بررسی طبیعی بودن توزیع داده‌ها به صورت تک‌متغیره از شاخص‌های کشیدگی و چولگی و برای تعیین نرمال بودن چند متغیره از ضریب مردیا استفاده شد و با توجه به نسبت‌های بحرانی به دست آمده برای هر متغیر ( $CR < 2/58$ ) فرض عدم نرمال بودن توزیع داده‌ها رد شد. همچنین نتایج مربوط به آماره تولرانس و عامل تورم واریانس (VIF) نشان داد که بین متغیرهای مستقل هم خطی چندگانه وجود ندارد. بررسی ویژگی‌های جمعیت شناختی ورزشکاران نشان داد که از کل نمونه آماری ۱۷۷ پسر (۶۳٪) و ۱۰۴ دختر (۳۷٪) بودند که بیشترین تعداد در گروه سنی ۱۲ تا ۱۴ سال قرار داشتند.

همان‌طور که در جدول شماره ۲، مشاهده می‌شود از بین متغیرهای برون‌زا، تشویق، حمایت و رفتارهای هدایتی والدین به ترتیب بیشترین میانگین را به خود اختصاص داده‌اند؛ این نتیجه بیانگر این مطلب است که ورزشکاران، والدین خود را بیشتر حامی و مشوق درک کرده‌اند.

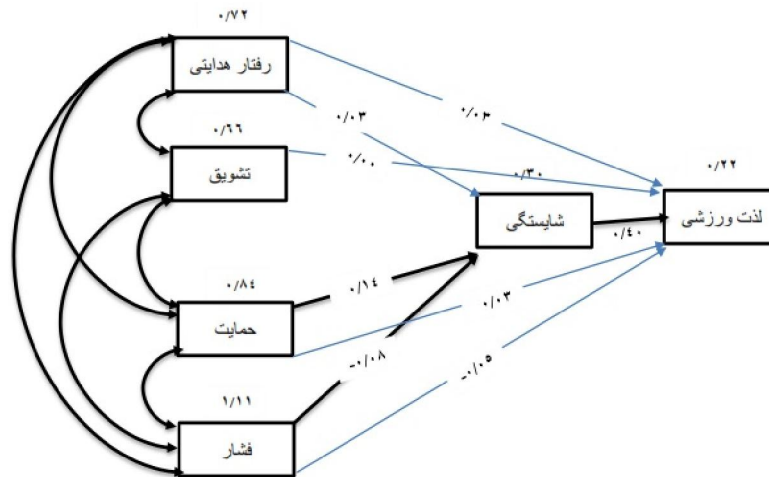
جدول شماره (۲): ماتریس همبستگی بین متغیرهای تحقیق

متغیرها	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷
۱. رفتارهای هدایتی	۱						
۲. تشویق	۰/۲۹**	۱					
۳. حمایت	۰/۴۹**	۰/۴۸**	۱				
۴. فشار	۰/۳۵**	-۰/۰۱	۰/۲۹**	۱			
۵. شایستگی ادراک‌شده	۰/۱۰	۰/۱۳	۰/۲۰**	-۰/۰۶*	۱		
۶. لذت ورزشی	۰/۰۸	۰/۰۸	۰/۲۰*	-۰/۰۹	۰/۴۵**	۱	
۷. مشارکت والدین	-	-	-	-	۰/۱۴*	۰/۰۸	۱
میانگین	۲/۱۱	۳/۰۲	۲/۴۴	۱/۵۱	۳/۴۳	۳/۶۲	۲/۲۸
انحراف استاندارد	۰/۸۴	۰/۸۱	۰/۹۲	۱/۰۵	۰/۵۶	۰/۵۲	۰/۶۵

\*\* p≤0/01 \* p≤0/05

از آنجایی که زیربنای اصلی مدل‌های تحلیل مسیر ماتریس همبستگی است، در جدول شماره ۲، میانگین، انحراف معیار و ماتریس همبستگی بین متغیرهای تحقیق ارائه شده است. نتایج ضریب همبستگی پیرسون نشان می‌دهد که بین حمایت والدین با شایستگی ادراک‌شده ارتباط مثبت و معنی‌داری وجود دارد؛ یعنی افزایش حمایت والدین در ورزش فرزندان با افزایش احساس شایستگی در آن‌ها همراه خواهد بود، ولی با رفتارهای هدایتی و تشویق والدین رابطه معنی‌داری را نشان نداد. فشار اعمال‌شده از سوی والدین نیز با شایستگی ادراک‌شده ارتباط منفی و معنی‌داری را نشان می‌دهد و درنهایت بین شایستگی ادراک‌شده و لذت ورزشی رابطه مثبت و معنی‌داری مشاهده شد.

به‌منظور بررسی اثر مستقیم، غیرمستقیم و اثر کلی مشارکت والدین بر شایستگی ادراک‌شده و لذت ورزشی از روش تحلیل مسیر استفاده شد. در این مدل زیرمقیاس‌های مشارکت والدین به عنوان متغیر برون‌زا و فاکتورهای شایستگی ادراک‌شده و لذت ورزشی به عنوان متغیرهای درون‌زا مدنظر قرار گرفته‌اند. با توجه به عدم توافق عمومی و کلی در بین متخصصان مدل‌بایی معادلات ساختاری بر روی بهترین شاخص‌های برازندگی برآورد، در تحقیق حاضر از بین شاخص‌های برازندگی مطلق، شاخص‌های دو نسبی (CMIN/DF) و شاخص ریشه میانگین مجذور برآورد تقریب (RMSEA) و از بین شاخص‌های برازندگی تطبیقی، شاخص برازندگی تطبیقی (CFI) و شاخص برازش هنجار شده (NFI) مورد استفاده قرار گرفت که توسط کلاین و تامسون (۲۰۰۴) پیشنهاد شده است (به نقل از ۵۳).



CMIN	P value	RMSEA	CMIN/DF	NFI	CFI
۰/۰۳	۰/۸۶	۰/۰۰۰	۰/۰۳	۱/۰۰۰	۱/۰۰۰

شکل (۱): ضرایب استاندارد تأثیر زیرمقیاس‌های مشارکت والدین بر شایستگی ادراک‌شده و لذت ورزشی

جدول شماره (۳): ضرایب استاندارد و مقادیر بحرانی مربوط به کلیه مسیرها

مقدار بحرانی	انحراف استاندارد	ضریب استاندارد	مسیرها
۰/۷۳	۰/۰۴	۰/۰۳	رفتارهای هدایتی ← شایستگی ادراک شده
۳/۳۴	۰/۰۴	۰/۱۳	حمایت ← شایستگی ادراک شده
-۲/۴۵	۰/۰۳	-۰/۰۸	فشار ← شایستگی ادراک شده
۷/۹۴	۰/۰۵	۰/۴۰	شایستگی ادراک شده ← لذت ورزشی
۰/۷۷	۰/۰۴	۰/۰۳	رفتارهای هدایتی ← لذت ورزشی
-۰/۰۷	۰/۰۴	-۰/۰۳	تشویق ← لذت ورزشی
۰/۶۴	۰/۰۴	۰/۰۲	حمایت ← لذت ورزشی
-۱/۶۰	۰/۰۳	-۰/۰۴	فشار ← لذت ورزشی

با توجه به ستون مقادیر بحرانی در جدول فوق، مشخص می شود که فقط سه مسیر دارای تأثیر معنی دار ( $\geq 1/98$ ) می باشند که در شکل ۱ نیز به صورت فلش سیاه نمایش داده شده اند.

جدول شماره (۴): اثرات مشارکت والدین بر کل متغیرهای درونزا

اثر متغیرها			متغیرها
کل	غیرمستقیم	مستقیم	
-۰/۱۵	.....	-۰/۱۵	فشار ← شایستگی ادراک شده
-۰/۱۵	-۰/۰۶	-۰/۰۹	فشار ← لذت ورزشی
۰/۰۵	.....	۰/۰۵	رفتارهای هدایتی ← شایستگی ادراک شده
۰/۰۶	۰/۰۲	۰/۰۴	رفتارهای هدایتی ← لذت ورزشی
۰/۲۲	.....	۰/۲۲	حمایت ← شایستگی ادراک شده
۰/۱۳	۰/۰۹	۰/۰۴	حمایت ← لذت ورزشی
-۰/۰۰	۰/۰۰	-۰/۰۰	تشویق ← لذت ورزشی
۰/۴۳	۰/۰۰	۰/۴۳	شایستگی ادراک شده ← لذت ورزشی

در این قسمت متغیرها به طور مجزا، متغیرهایی که صرفاً تأثیر مستقیم دارند، متغیرهایی که صرفاً تأثیر غیرمستقیم دارند و در نهایت متغیرهایی که هم تأثیر مستقیم و هم تأثیر غیرمستقیم دارند مورد بحث و بررسی قرار می گیرند. همان طور که در شکل ۱ و جدول شماره ۳، مشاهده می شود حمایت و فشار والدین دو متغیری هستند که توانسته اند فقط به صورت مستقیم بر شایستگی ادراک شده تأثیر معنی دار بگذارند.



حمایت و فشار والدین دو متغیری هستند که به‌واسطه متغیرهای وابسته میانی بر روی لذت ورزشی تأثیر معنی‌دار داشته‌اند. به این صورت که حمایت والدین با‌واسطه شایستگی ادراک‌شده با ضریب (۰/۱۳) و فشار والدین با‌واسطه شایستگی ادراک‌شده با ضریب (۰/۱۵-) بر لذت ورزشی تأثیر گذاشته‌اند، یعنی با افزایش حمایت والدین، لذت ورزشی افزایش می‌یابد و تأثیر فشار والدین بر لذت ورزشی به‌صورت معکوس می‌باشد. از طرفی، رفتارهای هدایتی و تشویق والدین نه به‌صورت مستقیم و نه به‌صورت غیرمستقیم بر دو متغیر شایستگی ادراک‌شده و لذت ورزشی تأثیر معنی‌داری نداشتند. همان‌طور که در این مدل مشاهده می‌شود، به ترتیب ۳۰٪ و ۲۲٪ از واریانس متغیرهای شایستگی و لذت ورزشی به وسیله متغیرهای برون‌زا قابل تبیین است. در قسمت شاخص‌های آماری، همان‌طور که مشاهده می‌شود  $X^2$  غیر معنی‌دار با P بزرگ‌تر از (۰/۰۵)، CFI، TLI، GFI و NFI بزرگ‌تر از (۰/۹۰)، هم‌چنین RMSEA کوچک‌تر از (۰/۰۸) و  $X^2/DF$  نسبتی کوچک‌تر از ۳، نشان از برازش خوب مدل دارند.

### بحث و نتیجه‌گیری

هدف از تحقیق حاضر، بررسی روابط بین مشارکت والدین با شایستگی ادراک‌شده و لذت ورزشی رزمی‌کاران نوجوان استان خراسان رضوی است. نتایج نشان می‌دهد بین حمایت والدین با شایستگی ادراک‌شده و لذت ورزشی ارتباط مثبت و معنی‌داری وجود دارد و هم‌چنین فشار والدین تأثیر منفی بر لذت ورزشی رزمی‌کاران دارد. هنگامی که والدین رابطه خوب و قوی با فرزندان خویش دارند و در آموزش مهارت‌ها و تکنیک‌ها به آن‌ها کمک می‌کنند یا وعده‌های غذایی فرزندان را برای مسابقات و تمرین تغییر می‌دهند، میزان شایستگی ادراک‌شده و لذت ورزشی در آن‌ها افزایش خواهد یافت که با نتایج تحقیق اسکالنن و همکاران (۱۹۸۶)، لف و هولی (۱۹۹۷، ۱۹۹۵)، ویس و همکاران (۱۹۹۹)، اندرسون و همکاران (۲۰۰۳)، ورث و همکاران (۲۰۰۴)، گلد و همکاران (۲۰۰۶)، مورگان (۲۰۰۶) و توماس و همکاران (۲۰۰۹) هم‌خوانی دارد. نتایج تحقیق رودیس (۲۰۱۳) و ادی و همکاران (۲۰۱۲) نشان داد که حمایت والدین اثری بر لذت ورزشی ورزشکاران نخواهد داشت که با نتایج این تحقیق هم‌خوانی ندارد. شاید علت این ناهم‌خوانی تفاوت در ابزار سنجش است. در این پژوهش برای سنجش لذت ورزشی از پرسشنامه اسکالنن و همکاران (۱۹۹۳) و در مطالعه رودیس (۲۰۱۳) از پرسشنامه لذت ورزشی اسکالنن و لیت‌ویت (۱۹۸۶) استفاده شده است. با ایجاد شرایط لازم برای مشارکت مداوم در فعالیت‌های ورزشی، ورزش باید به صورت لذت‌بخشی در سنین پایین به افراد ارائه گردد تا آن‌ها بتوانند در آینده دوباره به آن تمایل پیدا نمایند. ارائه ورزش به صورت لذت‌بخش به افراد سبب می‌گردد که مشارکت در فعالیت‌های ورزشی به صورت یک میل درونی درآمده و مشارکت افراد در آن به طور مداوم ادامه یابد (۵۶). حمایت والدین اگر حساب شده باشد، اعتماد به نفس و احساس امنیت را تقویت می‌کند، قوه ابتکار و انگیزه فرد را بالا می‌برد و به بهبود مناسبات اجتماعی منجر می‌شود. حمایت‌های حساب‌نشده گاهی توهم ارزیابی کردن را برای نوجوان ایجاد می‌کند و او هنگامی که حس کند ارزیابی می‌شود دچار نگرانی و اضطراب خواهد شد.

نتایج تحقیق حاضر هم‌چنین نشان می‌دهد که بین شایستگی ادراک‌شده و لذت ورزشی ارتباط مثبت و معنی‌داری وجود دارد. هم‌چنین، مشاهده شد که به‌طور کلی بیشترین تأثیر بر لذت ورزشی مربوط به شایستگی ادراک‌شده (با ضریب ۰/۴۳)، فشار والدین (با ضریب ۰/۱۵-) و حمایت والدین (با ضریب ۰/۱۳) می‌باشد. در

مطالعه‌ای که اسکانلن و همکاران (۲۰۰۹) روی تیم نت‌بال زنان انجام دادند بیان کردند که درک شایستگی در ورزش بر لذت بردن از ورزش تأثیر دارد که با نتیجه این تحقیق هم‌خوانی دارد. همچنین با نتایج تحقیقات، بورتون و مارتنز (۱۹۸۶)، واگوم و آموندسن (۱۹۹۱) و کارنی و همکاران (۲۰۱۲) هم‌خوانی دارد. باید در نظر داشت که مشارکت منفی والدین باعث کاهش لذت و شایستگی ورزشی می‌شود، این در حالی است که ممکن است والدین اهداف و نیت خوب و خیرخواهانه‌ای برای فرزندان‌شان داشته باشند، آن‌ها باید بدانند که فرزندان‌شان چگونه رفتارهایشان را درک می‌کنند. درواقع، این ادراک فرزندان است که از اهمیت زیادی برخوردار است و نقش مهمی بازی می‌کند. به عبارتی، ممکن است برخی از فرزندان با مشارکت مستمر والدین تشویق شوند، درحالی‌که برخی از آن‌ها، از این رفتارها خجالت بکشند (۱۵).

زمانی که والدین بر فرزندان‌شان در زمینه فعالیت‌های ورزشی فشار اعمال کنند در نتیجه، لذت ورزشی کاهش خواهد یافت. همان‌طور که نتایج این تحقیق نشان داد بین فشار والدین با شایستگی و لذت ورزشی همبستگی منفی و معنی‌داری وجود دارد. اندرسون و همکاران (۲۰۰۳) به این نکته اشاره کرده‌اند زمانی که فشار والدین افزایش می‌یابد، لذت گزارش‌شده فرزندان کاهش می‌یابد. گاهی میزان فشار متوسط والدین هم می‌تواند نتیجه معکوس داشته باشد و باعث کاهش لذت و انگیزه ورزشکار شود. همچنین بیان کرده‌اند که فشار ادراک‌شده والدین می‌تواند به‌طور منفی لذت فرزندان را از فعالیت‌های فوق‌برنامه تحت تأثیر قرار دهد که با نتایج تحقیق حاضر هم‌خوانی دارد. همچنین، این یافته‌ها با نتایج هلستد و همکاران (۱۹۹۰)، لف و هولی (۱۹۹۵)، بروستاد (۱۹۸۸) و گرین‌دورف و همکاران (۱۹۹۶)، ادل و تی‌جن (۱۹۹۷)، لی و مک‌لین (۱۹۹۷)، ویس و همکاران (۱۹۹۹)، اندرسون و همکاران (۲۰۰۳)، ورث و همکاران (۲۰۰۴) و گلد و همکاران (۲۰۰۶) هم‌خوانی دارد. نتایج تحقیق رودیس (۲۰۱۳) که به بررسی ۱۰۴ شناگر نوجوان پرداخت حاکی از آن بود که فشار ادراک‌شده کمتر فرزندان از سوی والدین، باعث افزایش میزان لذت آن‌ها از ورزش می‌شود. نتایج تحقیق استروبل (۲۰۰۶) نشان داد بین فشار اعمال‌شده از جانب والدین و لذت ورزشی ارتباطی وجود ندارد که با نتایج پژوهش حاضر هم‌خوانی ندارد. شاید علت این عدم ناهم‌خوانی در این باشد که شناگران نوجوان این تحقیق به فشار اعمال‌شده از سوی والدین عادت کرده‌اند در نتیجه تحت تأثیر آن قرار نمی‌گیرند یا بهتر است این‌گونه بیان کنیم که ادراک فردی هر ورزشکار با دیگری متفاوت است هرکدام از افراد شرکت‌کننده در رقابت‌های ورزشی دارای ویژگی‌های روانی و ادراکات منحصر به فردی هستند، گاه یک ورزشکار مشارکت پدر و مادر را در صحنه رقابت‌های ورزشی به عنوان تشویق و گاه به عنوان فشار درک می‌کند.

نتایج تحقیق لف و هولی (۱۹۹۵)، اندرسون و همکاران (۲۰۰۳)، ورث و همکاران (۲۰۰۴)، مورگان (۲۰۰۶) و توماس (۲۰۰۹) حاکی از آن است که بعد تشویق والدین با افزایش در لذت ورزشی همراه است که با نتایج تحقیق حاضر هم‌خوانی ندارد. شاید علت این عدم هم‌خوانی را بتوان این‌گونه ذکر کرد که رشته‌های ورزشی مورد بررسی در این تحقیق و جامعه آماری مورد بررسی از لحاظ فرهنگی با تحقیقات پیشین متفاوت است.

در نهایت، به ترتیب ۳۰٪ و ۲۲٪ از واریانس متغیرهای شایستگی و لذت ورزشی توسط متغیرهای برون‌زا تبیین شده است و مابقی آن توسط متغیرهایی خارج از محدوده این تحقیق قابل تبیین می‌باشد که پیشنهاد می‌شود محققان در تحقیقات آتی آن‌ها را مورد بررسی قرار دهند. با توجه به نتایج به‌دست‌آمده در این تحقیق، به سازمان‌ها و ادارات ذی‌ربط (ادارات ورزش و جوانان و باشگاه‌های ورزشی) پیشنهاد می‌شود شرایط لازم برای

مشارکت ورزشی فرزندان را در کنار والدین ایجاد کنند تا آن‌ها علاوه بر مشارکت بیشتر در ورزش از حمایت و تشویق والدین نیز برخوردار گردند. همچنین به باشگاه‌ها، مربیان و کادر مربوطه پیشنهاد می‌شود فضایی لذت‌بخش را برای نوجوانان ایجاد کنند. از طرفی، لازم می‌نماید سمینار یا کلاس‌هایی آموزشی برای والدین ورزشکاران برگزار گردد تا به‌واسطه آن با نقش و کارکرد رفتارشان بر نوجوانان آشنایی حاصل نمایند و در نهایت بتوانند با تعدیل رفتار و انتظارات خود، شرایط مطلوب و مناسبی را برای فرزندان فراهم کنند.

#### References:

1. Heyle j. (2003). Family Psychotherapy. Dr. Bagher Sanaie, Tehran, the Amirkabir publishing. [persion]
2. Telama R, Yang X, Laakso L, & Viikari J. (1997). Physical activity in childhood and adolescence as predictor of physical activity in young adulthood. 13(4): 317-23.
3. AnooShe S, (2008). Parents of students in primary schools of Tehran's point of view than is currently teaching Physical Education and Sport. MS Thesis, Islamic Azad University. [persion]
4. Council on sports medicine and fitness: council on school health. (2006). Active healthy living: prevention of childhood obesity through increased physical activity. Pediatrics 117(5): 1834-1842.
5. Motaghiyanezhad E. (2009). Sport is necessary for children, then why family dislike sport? Journal of family sport. 2(14). [Persion]
6. Naderian J M., (2012). Principles of Sociology in Sports. The Bamdad Ketab publishing. 133. [persion]
7. Bandura A. (1969). Social learning theory of indemnificatory processes: In D. A. Goslin (Ed.), Handbook of socialization theory and research. 213-262.
8. O'Dell I, & Tietjen LL. (1997). Kids, parents, coaches and recreation activities. Parks and Recreation, 32, 70-77.
9. Lee M. (1993). In M. Lee (Ed.), Coaching children in sport. Principles and practice. 91-105.
10. Greendorfer SL, Lewko JH. And Rosengren KS. (1996). Family and gender-based influences in sport socialization of children and adolescents. A Bio psychosocial Perspective, 89-112.
11. Brustad RJ. (1993). Youth sport: Psychological considerations. In R. N. Singer, M. Murphy, & L. K. Tennant (Eds.), Handbook of Research on Sport Psychology,. New York: Macmillan, 95-717.
12. Hellstedt JC. (1987). The Coach/parent/athlete relationship. The Sport Psychologist, 1: 151-160.
13. Donnelly P. (1993). Problems associated with youth development in high-performance sport. In B. R. Cahill & A. J. Pearl (Eds.), Intensive participation in children's sport. 95-126.
14. Barnes S. & Ramsay A. (2001). When sport parents help - or hinder. Star, 30 Jan. 2001: 9.
15. Anderson JC, Funk JB, Elliott R, & Smith P. (2003). Parental support and pressure and children's extracurricular activities: Relationships with amount of involvement and affective experience of participation. Applied Developmental Psychology, 24, 241-257.
16. Rowley S. (1986). The role of the parent in youth sport. In G. Gleeson (Ed). The growing child in competitive sport. London: Hodder and Stoughton, 92-97.
17. Hellstedt JC. (1990). Early adolescent perceptions of parental pressure in the sport environment. Journal of Sport Behavior, 13(3), 135-144.

18. Leff SS, & Hoyle R H. (1995). Young athletes' perceptions of parental support and pressure. *Journal of Youth and Adolescence*. 24(2), 187-203.
19. Lee M J, & MacLean S. (1997). Sources of parental pressure among age group swimmers. *European Journal of Physical Education*, 2, 167-177.
20. Hoyle R. H, & Leff SS. (1997, spring). The role of parental involvement in youth sport participation and performance. *Adolescence*, 32 (125), 233-243.
21. Brustad RJ. (1988). Affective outcomes in competitive youth sport: the influence of intrapersonal and socialization factors. *J Sport exercises psyche*. 10:307-321.
22. Harter S. (1978). Reflectance motivation reconsidered: Toward a developmental model. *Human Development* 21, 34-64.
23. Fox KR. (1997). The physical self and processes in self-esteem development. In *The physical self. From motivation to well-being*, ed. K.R. Fox, 111-139.
24. Weiss MR. (2000). Motivating kids in physical activity. *President's council on physical fitness and sports, research digest series* 3(11), 1-8.
25. Brustad RJ. (1996). Parental and peer influence on children's psychological development through sport. In F.L. Smoll & R.E. Smith (Eds.), *Children and youth in sport. A Bio psychosocial Perspective*. 112-124.
26. Sonstroem RJ. (1978). Physical estimation and attraction scales: Rationale and research. *Medicine and Science in Sports and Exercise* 10: 97-102.
27. Carroll B, and Loumidis j. (2001). Children's perceived competence and enjoyment in physical education and physical activity outside school. *European Physical Education Review* 7: 24-43.
28. Bagoien TE, and Halvari H. (2005). Autonomous motivation: involvement in physical activity, and perceived sport competence: structural and mediator models. *Perceptual and Motor Skills* 100: 3-21.
29. Sallis JF, Prochaska JJ, and Taylor WC. (2000). A review of correlates of physical activity of children and adolescents. *Medicine and Science in Sports and Exercise* 32: 963-975.
30. Martens R. (1978). *Joy and sadness in children's sports*. Champaign, I.L.: Human Kinetics Publishers.
31. parsamehr M, Eskandarifard A, Niknezhad M, Ghorbanzade zaferani GH. (2012). Investigation of motivations related to participation in physical education course among female students (on the basis of competence theory). *Journal of sport management and behavior movement* 9(17), 105-116. [persian]
32. Felker DW. (1986). Relationship between self-concept, body build, and perception of father's interest in sports in boys. *Research Quarterly*, 39, 513-517.
33. Sirard JR, Pfeiffer KA, & Pate R.R, (2006), Motivational factors associated with sports program participation in middle school students. *Journal of adolescent health*, vol. 38, no. 6, 696-703.
34. McCarthy PJ, Jones MV, & Ciark-Carter D. (2008). Understanding enjoyment in youth sport: A developmental perspective. *Psychology of Sport & Exercise*, vol. 9, no. 2, 142-156.
35. Molinero O, Salguero A, Tuero CN, Alvarez E. & MAjrquez S. (2006), Dropout Reasons in Young Spanish Athletes: Relationship to Gender, Type of Sport and Level of competition. *oumo/oi sport behavior*, vol. 29, no. 3, 255-269.
36. Motl RW, Dishman RK, Saunders R, Dowda M, Felton G, & Pate RR. (2001). Measuring enjoyment of physical activity in adolescent girls. *American Journal of Preventive Medicine*, 21(2), 110-114.

37. Shaver P, Schwartz. Karson D, & O'Conner c. (1987). Emotion knowledge: father exploration of a prototype approach. *Journal of personality and social*, 25, 1061-1086.
38. Scanlan TK, Simons JP, Carpenter PJ, Schmidt GW, & Keeler B. (1993). The sport commitment model: Measurement development for the youth-sport domain. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 15, 16-38.
39. Fraser-Thomas J, & Côté J. (2009). Understanding adolescents' positive and negative developmental experiences in sport. *The Sport Psychologist*, 23, 3-23.
40. Morgan TK, & Giacobbi PR. (2006). Toward Two Grounded Theories of the Talent Development and Social Support Process of Highly Successful Collegiate Athletes. *The Sport Psychologist*, 20, 295-313.
41. Stein GL, Raedeke TD, & Glenn SD. (1999). Children's perceptions of parent sport involvement: It's not how much, but to what degree that's important. *Journal of Sport Behavior*, 22(4), 591-60.
42. Torres CR. & Hager PF. (2007). De-emphasizing competition in organized youth sport: misdirected reforms and misled children, *journal of the philosophy of sport*, vol.34, no. 2. 194-210.
43. Gould D, Lauer L, Rolo C, Jannes C, & Pennisi N. (2006). Understanding the role parents play in tennis success: a national survey of junior tennis coaches. *Br J Sports*, 40(7), 632-636.
44. Wuerth S, Lee MJ, & Alfermann D. (2004). Parental involvement and athlete's career in youth sport. *Psychology of Sport and Exercise*, 5, 21-33.
45. Rodis G. (2013). Swedish swimmers and parental involvement. *Idrottsforum.org*. 11-26.
46. Ede S, Kamphoff CS, Mackey T, & Armentrout SM. (2012). Youth Hockey Athletes' Perceptions of Parental Involvement: They Want More. *Journal of Sport Behavior*, 35, 3-18.
47. Weiss M, & Smith A. (1999). Quality of youth sport friendships: Measurement development and validation. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 21, 145-166.
48. Hoseini E, Bahralolum H, Aliee M. (2013). The relationship between participation motives, enjoyment and sport commitment among women participating in spots. *Applied research of sport management*. Vol. 2, No. 3, Pp.: 37-46. [persian]
49. Burton D. & Martens R. (1986). Pinned by their own goals: An exploratory investigation into why kids drop out of wrestling. *Journal of Sport Psychology*, 8: 183-197.
50. Cairney et al. (2012). Gender, perceived competence and the enjoyment of physical education in children: a longitudinal examination. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity* 2012 9:26.
51. Omundsen Y, & Vaglum P. (1991). Soccer competition anxiety and enjoyment in young boy Players: The influence of perceived competence and significant others' emotional involvement. *International Journal of Sport Psychology*, 22, 35-49.
52. Coakley J. (1993). Social dimensions of intensive training and participation in youth sports. In B. R. Cahill and A. J. Pearl (Eds.), *Intensive participation in children's sport*. 77-94.
53. Klein P (1380), *Easy Guide to Factor Analysis*, translated by J Sadrosadat and A Minayi, Tehran, the Samt publishing. [persian]
54. McAuley E, Wraith S, & Duncan TE. (1991). Self-efficacy, perceptions of success, and intrinsic motivation for exercise. *Journal of applied social psychology*, 21, 139-155.
55. Markland D, & Hardy L. (1997). On the factorial and construct validity of the intrinsic motivation inventory: Conceptual and operational concerns. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 68, 20-32.

56. Parsamehr M. (2009). Investigation of motivations related to ongoing participation in sport activities among students of physical education (case study: physical education students of Yazd university). Journal of sport management and behavior movement, 7(13), 93-106. [persion]